

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3471/2023. (XI. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.58/2017/178. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.41/2020/42. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.745/2021/30. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Karsai Ügyvédi Iroda) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [3] A Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2020. május 13-án kihirdetett Kb.I.58/2017/178. számú ítéletével az indítványozót embercsempészés büntetében és vétségében mondta ki bűnösnek. Ezért őt a bíróság – mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül 9 évi fegyházbüntetésre, 500 napi tétel, napi tételként 1 000 Ft, mindösszesen 500 000 Ft pénzbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra ítélte.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség súlyosítás érdekében, az indítványozó és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan megalapozatlanság miatt az ítélet hatályon kívül helyezése, harmadlagosan a bünszervezeti elkövetés mellőzése és a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.
- [5] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság a 2021. április 21-én meghozott 6.Kbf.41/2020/42. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét és az indítványozó vonatkozásában 50 000 Ft vagyonelkobzást rendelt el, valamint a többszörös visszaesői minőségére vonatkozó utalást mellőzte. Egyebekben az indítványozó vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [6] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést nem vétett, a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékokat önmagukban és egymással összevetve is értékelte. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság logikus és meggyőző magyarázatát adta annak, hogy a vádlottak védekezését miért vette el, azokat mely bizonyítékok cáfolják. Az elsőfokú bíróság megfelelő indokát adta továbbá annak is, hogy a védelem bizonyítási indítványait miért utasította el.
- [7] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó IV. rendű terhelt (továbbá az I. rendű és a II. rendű terhelt, valamint a III. rendű és a VI. rendű terhelt védője) felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A felülvizsgálati indítvány szerint a bünszervezetben elkövetés megállapíthatóságához szükséges egyes kritériumok a terheltek esetében nem állapíthatóak meg. Az indítvány kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok elutasították a védők bizonyítási indítványait, továbbá vitatta a titkos információgyűjtés során keletkezett adatok büntetőeljárásban való felhasználhatóságát is.
- [8] A Kúria a 2022. május 11-én meghozott Bfv.III.745/2021/30. számú végzésével hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet.
- [9] A Kúria kifejtette, hogy az eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy a terheltek a bűncselekményeket bünszervezetben követték el, a bünszervezet megállapításához szükséges valamennyi feltétel teljesült. A Kúria a tényállás megalapozottságát – ideértve a bizonyítási indítványokra vonatkozó kifogásokat –, a nyomozási szakasz esetleges hibáit, hiányosságait érdemben nem vizsgálta, mivel azok nem képezhetik felülvizsgálati eljárás tárgyát.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.58/2017/178. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.41/2020/42. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.745/2021/30. számú végzése ellen.
- [11] Indítványában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, II. cikke, a VI. cikk (3) bekezdése, a XXVIII. cikk (1), (2), (3) és (7) bekezdésének sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [12] Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért sérült, mert az eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az indítvány

szerint az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a védők bizonyítási indítványainak miért nem adott helyet, ahogy azt sem, hogy a titkos információgyűjtés adatait miért tekintette törvényes bizonyítéknak. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a védők fellebbezésében foglaltakra nem reagált, a Kúria pedig nem vizsgálta érdemben a felülvizsgálati indítványban foglalt védői érveket. Az indítvány szerint az eljáró bíróságok úgy állapították meg, hogy a terheltek a bűncselekményeket bünszervezetben követték el, hogy az annak megállapításához szükséges törvényi kritériumok nem teljesültek.

- [13] Az indítvány a védők bizonyítási indítványainak elutasítása miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog sérelmét is felveti.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint továbbá azzal, hogy a másodfokú bíróság nem foglalkozott a védők fellebbezésében foglalt érvekkel, valamint a Kúria nem tért ki a felülvizsgálati indítványban foglalt védői érvekre, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való joga is sérült.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [17] Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett. Az indítványozó jogi képviselő útján jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [18] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdése vonatkozásában megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [19] Ezzel szemben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, II. cikke, VI. cikk (3) bekezdése és XXVIII. cikk (2) bekezdése sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában, valamint a 27. §-ban meghatározott feltételeknek. Az indítvány ebben a részében kizárólag az Alaptörvény rendelkezését jelöli meg, azonban nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a megjelölt rendelkezések pontosan miért és milyen összefüggésben sérültek volna. Mindezek a hiányosságok az Abtv. rendelkezései és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványi elem érdemi elbírálásának akadályát képezik [3019/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [23]–[24]; 3244/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [20] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [21] Az indítványozó az alapügyben a büntetőjogi felelősségéről döntést hozó első- és másodfokú ítéletet, valamint a jogerős határozatot hatályában fenntartó felülvizsgálati eljárásban hozott végzést támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.
- [22] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyekben vádlott volt.
- [23] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy ügyében az első- és másodfokú bíróság, továbbá a Kúria az indokolási kötelezettségének nem tett eleget, a XXVIII. cikk (3) bekezdése sérült azáltal, hogy a védők bizonyítási indítványait a másodfokú bíróság elutasította, és a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való joga sérült, mivel a másodfokú bíróság és a Kúria nem reagált minden védői érvre.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése olyan alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {vö. 3154/2021. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 5/2020. (I. 29.) AB végzés, Indokolás [47]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alap-

ján a döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes bírósági eljárás konkrét ismérveit. Így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik {vö. 3294/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [55]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.

- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az indokolási kötelezettség megsértésének állításával részletezte az elsőfokú eljárással és döntéssel szemben felhozott, valójában az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatos kifogásait, melyekre (az iratokból kitűnően) az első- és a másodfokú bíróság a határozata indokolásában kitért, illetve azokkal foglalkozott. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö. 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}. Megjegyzzi az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok – az indítványozó állításával ellentétben – első- és másodfokon is a védők és az ügyészségnek az érvei alapján folytattak le részletes vizsgálatot a titkos információgyűjtés során keletkezett adatok bizonyítékként való felhasználhatóságáról (elsőfokú ítélet, Indokolás [98]–[125], másodfokú ítélet, Indokolás [190]–[210]).
- [27] Az iratokból kitűnően az első- és másodfokú bíróság és a Kúria is részletesen foglalkozott a terheltek által megvalósított bűncselekmények bünszervezetben való elkövetésének törvényi kritériumaival is (elsőfokú ítélet, Indokolás [251]–[256], másodfokú ítélet, Indokolás [211]–[216]).
- [28] A Kúria e vizsgálat során – a következőket ítélezési gyakorlatnak megfelelően – kifejtette, hogy „a bünszervezetre vonatkozó szabályozás nemzetközi alapja, amikor 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról. 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) számú Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény a 2006. évi CL törvénnyel került kihirdetésre.
- Az Egyezmény 2. cikk a) pontja szerint a szervezett bűnözői csoport bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve. A c) pont értelmében a strukturált csoport nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmoszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepekkel rendelkezzenek, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen.” (Kúria végzése, Indokolás [72]–[73])
- [29] A Kúria megállapította, hogy hierarchikus kapcsolat sem az elkövetéskor hatályos Btk. bünszervezet fogalma, sem az Egyezmény alapján nem elvárt.
- [30] A Kúria az elbíráláskor hatályban lévő Btk. bünszervezet fogalmával kapcsolatban a következőkre mutatott rá.
- [31] „A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalkotásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a módosította a Btk. bünszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését. E szerint bünszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. A módosítás 2019. július 10. napján lépett hatályba.
- Az elkövetéskor hatályban volt Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint bünszervezet a három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.
- A módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a »hierarchikusan szervezett« és a »konspiratíván működő« fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó alkotmányossági köteletségének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához ad értelmezési segítséget. A bíróság feladata megvizsgálni minden ügyben, hogy megállapítható-e adott tényállás alapján a bünszervezetben elkövetés. A bíróság számára e tekintetben mindig (változatlanul) az alanyi oldal vizsgálata a lényeges. A terhelteknek tudnia kellett, hogy azt a bűncselekményt, aminek elkövetői, bünszervezetben valószínűsíthetően elkövetők.
- A jogszabályi változás folytán a hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény

olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is.

A csoport konspiratív működése – ami nem más, mint az együttreménykedés, »összeesküvés« – lényegében a korábbi fogalom szerinti „összehangolt működéssel” összhangban álló, a leplezettség pedig ennek a mikéntje. Amennyiben a külvilág elől rejtve valósul meg, akkor értelemszerűen nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi.” (Kúria végzése, Indokolás [76]–[80])

- [32] Ehhez képest pedig – az indítványozó állításával ellentétben – a Kúria valójában és ténylegesen számot vetett a bünszervezet korábbi, valamint hatályos fogalmával, részletesen válaszolva az indítványozó érveire (vö. Kúria végzése, Indokolás [40]–[82]).
- [33] 2.4. Az indítványozónak az a kifogása, miszerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés szerinti védelemhez való jogot sérti, hogy a bíróság nem ad helyt a védelem bizonyítási indítványának – viszont a bizonyítási indítvány elutasításának indokairól a döntésében számot ad – nem vet fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelne (vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [22]). Az első- és másodfokú bíróság határozatának indokolása számot adott arról, hogy a védők bizonyítási indítványainak miért nem adott helyt (elsőfokú ítélet, Indokolás [259]–[264], másodfokú ítélet, Indokolás [182]–[189]), a Kúria pedig a törvény alapján állapította meg, hogy az adott indítványozói kifogások nem képezhetik felülvizsgálat tárgyát (Kúria végzése, Indokolás [83]–[89]).
- [34] 2.5. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog alkotmányos védelmi köre a rendes jogorvoslati eljárásokra terjed ki. Vagyis azt a követelményt támasztja, hogy az elsőfokon meghozott bírósági döntésekkel szemben magasabb bírói fórumhoz lehessen fordulni (vö. 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]). Mindezt figyelembe véve az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megállapítja, hogy az indítványozó jogorvoslati jogát a bíróságok nem zárták ki, az elsőfokú döntéssel szemben fellebbezéssel (a jogerős döntéssel szemben felülvizsgálati indítvánnyal is) élhetett. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét önmagában az nem veti fel, hogy a védelmi fellebbezésben foglaltaknak nem adnak helyt a bíróságok. A másodfokú bíróság és a Kúria az indokolási kötelezettségének ebben a körben szintén eleget tett, az előbbiek szerint részletesen kifejtette, hogy a védők fellebbezésében és a felülvizsgálati indítványban foglaltakat miért nem fogadja el.
- [35] Az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdésének sérelme címén valójában és kizárólag az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikája. Az indítványozónak a bírói döntés ellenében felhozott kifogásai törvényességi, szakjogi tárgyúak, a bírói mérlegelés támadását célozzák.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány egyik elemében sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [37] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. október 16.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/734/2023.